

Aysuda Pasinliođlu Dađ

**YABANCILIK UNSURU İÇEREN
TÜKETİCİ SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN
HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA TÜRK
MAHKEMELERİNİN YETKİSİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1
1. Çalışmanın Kapsamına Dair Açıklamalar	1
2. Çalışmada Yer Verilecek Olan Karşılaştırmalı Hukuk Düzenlemelerine Dair Açıklamalar	3
3. Çalışmanın Temel Konusu.....	10

BİRİNCİ BÖLÜM MÖHUK MADDE 45 HÜKMÜNÜN UYGULAMA ALANININ BELİRLENMESİ

I. MÖHUK MADDE 45 HÜKMÜNÜN UYGULAMA ALANININ BELİRLENMESİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR VE GENEL AÇIKLAMALAR.....	14
A. Tüketici Sözleşmelerinden Doğan Hukuk Uyuşmazlıklarında Görevli Mahkemenin Belirlenmesine Dair Açıklamalar	14
1. Genel Olarak	14
2. Tüketici Hakem Heyetine Başvurulması.....	19
B. Tüketici Sözleşmelerinden Doğan Hukuk Uyuşmazlıklarında Yetkili Mahkemenin Belirlenmesine Dair Açıklamalar	20
C. Milletlerarası Tüketici Sözleşmelerinde Yabancılık Unsurunun Tespiti	22
1. Genel Olarak	22
2. Kavram Olarak.....	23
(a) Yabancılık Unsurunun Tespitinde Dikkate Alınması Gereken Yasal Düzenlemeler	23

(b) Yabancılık Unsurunun Kapsamının Belirlenmesine Dair Değerlendirmeler	26
(c) Objektif ve Sübjektif Yabancılık Unsuru Ayırımına İlişkin Değerlendirmeler	28
(d) Tüketici Sözleşmeleri Kapsamında Yabancılık Unsurunun Ele Alınması.....	33
II. MÖHUK MADDE 40 VE MADDE 45 HÜKÜMLERİNİN BİRLİKTE DEĞERLENDİRİLMESİ	35
A. MÖHUK Madde 40 ve Madde 45 Hükümlerinin Uygulama Alanının Belirlenmesine Yönelik Tartışmaların İncelenmesi	36
1. Doktrinde Yer Alan Görüşlerin Değerlendirilmesi	36
2. Konuyla İlgili Olarak Mahkemelerce Verilen Kararların Değerlendirilmesi.....	40
B. Tüketici Sözleşmelerinin Unsurları ve Kapsamının Belirlenmesine Dair Değerlendirmeler.....	42
1. Tüketici Sözleşmelerinin Tanımlanması.....	42
(a) Tüketici Sözleşmesi Tanımının Karşılaştırmalı Hukuk Düzleminde Ele Alınması	44
(b) MÖHUK'ta Tüketici Sözleşmesi Tanımına Ayrıca Yer Verilmesine İlişkin Doktrinde Yer Alan Tartışmaların Değerlendirilmesi	48
2. Tüketici Sözleşmelerinin Kapsamı ve Konusu	50
(a) MÖHUK Madde 26/4 Hükmü Uyarınca Paket Turlara İlişkin Açıklamalar ve Değerlendirmeler.....	56
(b) Tüketici Sözleşmesinin Kısmen Kişisel İhtiyaçları Karşılama Üzere Kurulması Halinde İzlenecek Yol Bakımından Değerlendirmeler	60
3. Tüketici Sözleşmelerinin Taraflarının Belirlenmesi	64
(a) Tüketici.....	65
(b) Satıcı.....	66
(c) Sağlayıcı.....	67

(d) Tüketici Sözleşmesinin Karşı Tarafının “Mesleki veya Ticari Amaçla Hareket Etmesi” Gerektiğine Dair Değerlendirmeler	70
(e) Tüzel Kişilerin Tüketici Olmasına İlişkin Değerlendirmeler	71
4. Tüketici Sözleşmelerinin Kurulmasına İlişkin Şartlar ve Sınırlamalar.....	74
(a) Brüksel I Tüzüğü Bakımından İnceleme	75
(b) İsviçre Federal Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu (PILA) Bakımından İnceleme.....	78
(c) Roma Konvansiyonu ve Roma I Tüzüğü Bakımından İnceleme	80
(d) Türk Hukuku Bakımından İnceleme.....	83

İKİNCİ BÖLÜM
MÖHUK MADDE 45 HÜKMÜ
KAPSAMINDA YETKİ KURALLARININ
BELİRLENMESİ VE MADDE HÜKMÜNÜN
HUKUKİ NİTELİĞİNİN TESPİTİ

I. MÖHUK MADDE 45 HÜKMÜ KAPSAMINDA YETKİ KURALLARININ BELİRLENMESİ	90
A. MÖHUK Madde 45 Hükmünde Yer Verilen Yetki Kuralları.....	94
1. MÖHUK Madde 45 Hükmü Uyarınca Tüketicinin Açaçağı Davalar Bakımından Yetki Kuralları	96
(a) Tüketicinin Yerleşim Yeri Mahkemesi.....	97
(b) Tüketicinin Mutad Meskeni Mahkemesi.....	99
(c) Karşı Tarafın İş Yerinin Bulunduğu Yer Mahkemesi	102
(d) Karşı Tarafın Yerleşim Yeri Mahkemesi	106
(e) Karşı Tarafın Mutad Meskeni Mahkemesi	107
2. MÖHUK Madde 45 Hükmü Uyarınca Tüketicie Açılacak Davalar Bakımından Yetki Kuralı.....	107

(a) Tüketicinin Mutad Meskeni Mahkemesi.....	109
II. MÖHUK MADDE 45 HÜKMÜNÜN HUKUKİ NİTELİĞİNİN TESPİTİ	110
A. MÖHUK Madde 45 Hükmünün Hukuki Niteliğine Dair Değerlendirmeler	111
1. Münhasır Yetki Kuralı.....	113
2. Sınırlı Münhasır Yetki Kuralı.....	117
3. Koruyucu Yetki Kuralı.....	120
B. MÖHUK Madde 45 Hükmünün Hukuki Niteliği Kapsamında Yetki İtirazının Usulüne İlişkin Değerlendirmeler..	128
1. Sınırlı Münhasır Yetkinin Kabulü Halinde Yetki İtirazı.....	130
2. Koruyucu Yetki Kuralının Kabulü Halinde Yetki İtirazı.....	132

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YABANCILIK UNSURU İÇEREN
TÜKETİCİ SÖZLEŞMELERİ
BAKIMINDAN YETKİ ANLAŞMALARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

I. MÖHUK MADDE 47/1 HÜKMÜ KAPSAMINDA MİLLETLERARASI YETKİ ANLAŞMASININ ELE ALINMASI	136
A. Yetki Sözleşmesinin Tanımı, Hukuki Niteliği ve Geçerlilik Şartlarına İlişkin Değerlendirmelerin Yapılması.....	136
1. Genel Olarak	136
2. MÖHUK Madde 47/1 Hükmü Uyarınca Yetki Sözleşmelerinin Kimler Tarafından Yapılabileceğine İlişkin Değerlendirmeler.....	139
3. MÖHUK Madde 47/1 Hükmünde Yer Alan Yetki Sözleşmesinin Geçerlilik Şartları	143
B. Yetki Anlaşmasını Varlığına Rağmen Davanın Türk Mahkemesinde Görülebileceği Haller.....	149

1. Yetki Anlaşması ile Yetkilendirilen Mahkemenin Kendini Yetkisiz Sayması.....	150
2. Türk Mahkemelerinde Yetki İtirazında Bulunulmamış Olması	151
C. Milletlerarası Derdestliğe Dair Değerlendirmeler.....	152
D. MÖHUK m. 47/1 Hükmü Uyarınca Yetki İtirazının Nasıl Yapılması Gerektiğine İlişkin Değerlendirmeler.....	159
II. MÖHUK MADDE 47/2 HÜKMÜ UYARINCA YETKİ ANLAŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	163
A. MÖHUK Madde 47/2 Hükmünün Lafzının ve Amacının Birlikte Değerlendirilmesi	165
1. Doktrinde Yer Alan Tartışmalar Işığında MÖHUK Madde 47/2 Hükmünün Ele Alınması	167
(a) Kanun Hükmünün Kesin ve Net Olduğunu İfade Eden Görüş.....	167
(b) Sınırlı Münhasır Yetkinin Söz Konusu Olduğu Hallere İlişkin Değerlendirme	169
(c) Koruyucu Yetki Kuralının Söz Konusu Olduğu Hallere İlişkin Değerlendirme	172
2. MÖHUK Madde 47/2 Hükmü Ekseninde Milletlerarası Derdestliğin Ele Alınması.....	175
SONUÇ	179
KAYNAKÇA.....	195